

Pedro Mari Otaño: 100 urte hil zela

JoseMari IRIONDO

2010eko maiatzaren 5ean beteko dira Pedro Mari Otaño Barriola bertsolari zizurkildarra hil zeneko 100 urte (Zizurkil 1857.01.26 – Rosario-Argentina, 1910.05.06). Oso gazterik hil zen Zizurkilgo Errekalde baserriko seme argia, hain maite zuen bere sorterritik urrun, Euskal Herria, euskera eta jaiotetxea bere bihotzaren erdian zituela. I. Unzurrunzagak prestatu eta argitara eman zuen *Pedro Mari Otaño'ren bertsoak (Itxaropena, Zarautz, 1959)* liburuan esaten duenez, "Argentinan, Santa Fe probintziko Rosarion, etxeko eskaileretan erori eta golpe batek oeratu zun gaizki. Sendagilleari arren eskatzen dio gaitzaren arriskua argi eta garaiz azaltzeko; eta alaxe, egunetara, 1910eko lorailak 5 zitula joan zitzaigun Pedro Mari. G.B." hil zen.

Senideetan hirugarrena zen, arreba Mikaelarekin bixki laguna, hiru orduren aldearekin jaio baziren ere Zizurkilgo elizako bataio-agiariak dioenez. Bere gogoz kontra joan zen Ameriketara, itxura denez, hala esaten baitu bere bertso batean:

Argatik, gerok batere kulpik ez gendubela ezertan,
txit urrutira joan biarra izandu nuben batetan.

Oso gazterik arkitu nintzan Ameriketako Panpetan...

Pedro M. Otañoaren bertso sail eta bertso bakoitza Euskal Herriarekiko zuen maiteminararen eta antsiaren lekuko argia da, Joxe Leon-ibidali zion bertso-sail batetik jaso dugun hau bezalaxe:

Kafia artzen diat egunian bi aldiz,
eta nai detanian pasiatu zaldiz.

Obeto izatia zalla da agitz,
baldin bizimodu au Donostiyan balitz.

“*Pero ha muerto soñando con pisar nuevamente su bello país*”, dio *La Basconia*-k bere 599 alean. Eta beste pasarte batean jarraitzen: “*Bertsolari, de familia de bertsolaris, respiró desde la cuna el ambiente del ritmo, y adquirió el idioma y las costumbres bascongadas que se guardan en el corazón de Gipuzkoa más castiza y con más pureza que en las regiones limítrofes*”. Ez du egilearen firmarik, baina bertso hauek erantsi zizkion bere idazlanari:

Euskal-Erriko lur maite artan jaio nintza baserriyan,
itzal aundiko intxaur arbol bat dago gure atariyan.
Aren ondotik irten da noiznai maldako gaztañariyan,
edo sagarrrik onenak jaten luberriko sagastiyan,
arbol tartian bizitu nintzan gazte denbora guztiyan.

Danak utzita etorri nintzan, lur au ikusi nai nuan!
Aritz tantaia, pago lerdanak nola ez izan goguan?
Orain artzantzan Ameriketean, *arrantxo* baten onduan;
eguna pasa larrian eta jirutzen naizen orduan,
nere begiak gozaten dira aldameneko *ombu*-an.

Ainbesteraño tristetutzen naiz eremu zabal oietan,
arbolak, mendi eta errekek falta diran zelaietan,
nun etorri ta exeritzean *ombú* tzar onen zañetan,
edo igo ta osto tartian bere adar bikaiñetan,
ene amatxo, nik nola esan zenbat gozatutzen detan!

Txabol ondoko *ombú* laztana, maitatzen zaitut gogotik,
eta biyotza erdibitzen zait joatian zure ondotik,
nere burura ekartzen dezun oroimen gozuagatik.
Zure itxura ikusi nai det, ez dizut eskatzen frutik;
ni emen bizi naizen artian, arren, egon zaite zutik.

Nere lagunik maitatuena, *ombú* laztana, zu zera;
argatik nator zure kolkora ni malkuak ixurtzera,
iduriturik naramazula atariko intxaurpera...
Beti izango zaitut goguan, bañan joan nai det ostera
Euskal-lurreko arbolpe artan nere ezurrak uztera

Bere lan guztietan ikus daitekenez, Euskal herria eta euskera zituen buru-bihotzetan Otaño haundiak, eta behin eta berriz goraltzen zuen bere Ama euskera¹:

Aditu degu askok galdetzen dubelaç
 jakin nairikan zer dan euskeraren gala;
 eta guk erantzuten degu beriala
 izkuntza zerutar au gure Ama dala.

Ta nola zor dizugun geren izatea,
 mundu guztiari nai degu esatea:
 Biyotza maitasunez daukagu betea;
 gurekin konta zazu, Amatxo maitea.

Ez degu nai beiñere zugandik aldegiñ,
 askok egiñagatik ainbeste alegiñ.
 Il artean euskeraz nai degu itzegiñ,
 gure ama bakarrik gelditu ez dediñ.

Antonio Zavalak argitara eman zuen *Pedro Mari Otaño eta bere ingurua (I-II)*² liburu sendo eta bikoitzean dioenez, "Pedro Mari Otaño iru bider joan zan Ameriketara, bertozaleen artean beti esan izan danez. Baiña, leenengo joanaldia noiz egin ote zuen ba? Bere *Expediente Matrimonial* deritzona Donostiako Artzai Onaren eliz-artxiboan gordeta dago, eta onela esaten du itzez-itzez: *Que desde la edad de los 18 años ha residido en Buenos Aires...*".

Etorri zen batean, jaitetxeko atea joaz, Jose Barbardo osabari *abotik abora* botatako bertsoak ere gustagarriak dira benetan, eta maitasun eta errespetoz betetako gizonaren lekuko:

Osaba, baldiñ ez badaduka eiteko aundiyeen bat or,
 gizon bat dago bedorren galdez, ate ondoraño betor.
 Bedorrek ondo dakiyena da agintzen dana dala zor:
 bera jaio zan oiaren billa illoba orañtxen dator³.

Eta osabak erantzun:

(1) "A. D. José Eguiguren – AMARI – Fácil zortziko de D. Pedro M. Otaño. *Música de D. Félix O. y San Pelayo – Canciones Vascongadas*".

(2) Sendoa argitaletxea – Oartzun 1993

(3) Zavalak dio *Oroimenak* eskuidatzian, *Zerbait* liburuan eta *La Basconia* aldizkarian, 1899ko ekainaren 30ean aurkitu zituela bertso hauek.

Nere illoba, esaten dizut ongi etorri zerala;
jaiotako oia jantziko dizut gusto aundiz beriala,
erropa zuri ederrenakin, parpaillak darizkiola,
siniastamena eman deizudan biotzez nai dizudala.

Tolosarrak hasitako azterketak norbaitek segitu nahi baditu ere hor dago bidea.

Otañotarren aditzea

Oso mutiko nintzela izan nuen nik Otañotarren bertso ederren lehenengo aditzea. Bederatzi-hamar urte nituela, Ameriketara (Txilen) bizi ziren gure osaba-izeben, edota 1949an (Migel), 1950ean (Balbino) eta 1952an (Erramon) urruti haietara joan ziren gure hiru anaien aldegitzez penatu eta liluratuta, oso ondo ikasi nituen gure amonak kantatu ohi zizkidan bertso haiek:

Amerikara noa neure borondatez,
aspertu naizelako emengo izatez,
orain baiño obeto bizitzeko ustez.
Agur, aita ta ama, ondo bizi bitez.

Lenago're seme bat badit Amerikan,
amar bat urte dira joan zala emendikan.
Baldin topatzen badek aren aztarnikan,
esaioak aita bizi dala oraindik⁴.

Eta horien ostean, berriz, *Aita-semeak*⁵ izenekoak kantatu ohi genituen biok batera, begiak malkoz beteta:

Lagundurikan denoi gugatik ill zanak,
seme, azi zaitugu aitak eta amak,
beti zure gidari izandu geranak.
Orain gurutze onen oñean esanak
odo gogan artu biatuzu danak.

(4) Guk ez genekien artean, baina Pedro Mari Otañoren bizitza eta lan guztiak bildu eta goitik behera aztertu zituen Antonio Zavalak (*Pedro Mari Otaño (I-II) eta bere ingurua*).

(5) Pedro M. Otaño. Pehuajó, 2 de enero de 1900 – Auspoa sail nagusia, Sendoa 1993

Zu Amerikara joatia emendik,
 Jaunak ala nai badu, zer egingo det nik?
 An ez dezu izango aitik eta amik,
 baiña etzera galduko noranaira joanik,
 ez ba zaizu aztutzen gaur emen esanik...

Gorde zazu buruan eta biyotzean
 aitak zer esan zizun onuntz laguntzean,
 bitarteko arturik Jesus gurutzean;
 Jaungoikua t'ait'amak batek aztutzean
 ez leike ondo izan denbora luzean.

Ez nizuke utziko joaten, egiyetan,
 gure erlijua ez balitz an bertan.
 Iritxiko baziña aiñ urrutiyetan
 erri ta eleizarik ez dan tokiyetan,
 oroi zaitetz Jainkoaz leku guztiyetan.

Seme, izan goguan zure gurasuak,
 eta uzten dituzun senide gozuak,
 jaio ziñan tokiko mendi ta basuak,
 euskerazko otoitzak edo errezuak,
 erakutsiyak zure amatxo gaixuak.

Iritxi da orduba joan bear dezuna;
 badakizu ait'amak emen daukatzuna.
 Ez dezazula aztu gaur neri entzuna;
 itz baterako au da eskatzen zaizuna:
 izan zaitetz non-nai ta beti euskalduna.

Bertso denak segidan kantatzen genituen, gure osaba-izeba eta anaiei mezu bat bidali nahirik bezala. "Izan ere, zer dan amarik gabe gelditzea munduan!", eransten zuen amonak gero, penaren penaz. Jakin izan balu gaur ez dagoela halako gertu-urrutirik, eta sarri ikusten dugula elkar!

Gero, Euban

1956-57an, Eubako pasiotarretan ikasle nintzela, berriro hasi nintzen Pedro Mari Otañoren bertsoak irakurri, ikasi eta gozatzen.

Hantxe ikasi baintuen, eta euskerarik ez zekien Mondoñedoko Fuciños ikaskide galizarrarekin batera kantatzen, dua eginez, Limosnatxo bat edo *Mutil koskor bat itsuaurreko* izeneko Otañoren sei bertso haiek, ostegun arratsaldetako ibilaldietan. Oraindik ere ondo gogoan ditut, eta buruz kanta nezazke denak, erruz gustatu izan zaizkit-eta beti.

Mutil koskor bat itsuaurreko zuela aldamenian,
gizon burusoil, bizar zuri bat bi makuluren gañian
kale eskiñan ikusi nuben ñora ezin joanian.
Ta bera nor zan jakin nayian inguratu nintzarian,
limonastxo bat eskatu zidan Jainkuaren izenian.

Zerbait emanez galdetu niyon, al zan modu onenian,
jaiotzatikan al zeukan ala gaitzak artuba mendian.
Erantzun zidan: "Ez, semia, ez; nik sasoiya nubenian,
ez nuben uste iritsitzerik onetara azkenian...
Gaur limosna bat eskatutzen det Jainkuaren izenian".

Eta segitu zuben esanez: "Lengo gerrate denian
ni aurren samar ibiltzen nintzan, beti edo geiyenian,
nekatu gabe aisa igoaz aldapik luzienian.
Etzan burura asko etortzen gu ala genbiltzarian
gero limosna eskatutzerik Jainkuaren izenian.

Odolak bero eta buruba arrua daguenian
edozein moduz sartutzen da bat alako itsumenian;
atsekabe ta negar-samiñak badatoz ondorenian.
Nola ere bait batek biziya utzitzen ez dubenian,
limosnatxo bat eskatu biar Jainkuaren izenian.

Íñoiz pentsatzen nere artian ni jarritzen naizenian
gaur ere asko dirala joango lirakenak zuzenian,
ez luke ñork sinistatuko zer pena ematen dian.
Ai, orla nintzan ni ere sano ta gazte neguenian!
Gaur limosna bat eskatutzen det Jainkuaren izenian.

Ai, txorakeri asko egiten da zentzurik ez danian!
Sinista zazu ur au pasia daukanaren esanian.
Obiago da sasoi dan arte saiatutzia lanian,
negar egiñaz ibili gabe gero denbora joanian
limosnatxo bat bildu eziñik Jainkuaren izenian⁶.

Zarauzko Itxaropenak plazaratu zuen *Pedro Mari Otaño*'ren bertsoak liburua eskuratu nuen handik urte batzutara, zizurkildarraren bertsoak eta euskera gozoa dastatzen jarraitu ahal izateko.

A. Zavalaren langintza harrigarria

Alabaina, A. Zavalak Sendoa argitara eman zituen liburu ederretan jaso zituen Otañotarren bertsoek –Pedro Mari Otaño Tapia *Errekalde Zaarra*, Jose Benardo Otaño Lasa, eta Pedro Mari Otaño Barriolarenak denak bilduta– erakurtsi zidaten ondo zizurkildarrak ez zirela ahuntzaren gauerdiko eztula bertsogintzan eta euskera kontuetan. Euskera eder eta bertso errezeokoak zirela, eta gozatzen jarraitu nuen.

Baina, batez ere Pedro Mariren bertsoek liluratu ninduten. Oñan filosofia ikasketak egiten ari zela irakurri omen zuela esan zidan Pedro M. Otañoen *Alkar* izeneko liburua⁷, aspaldi egin nion elkarrizketa batean. Gero, *Auspoaren sail nagusia 6-7* (1993) liburu mardulen hitzaurrea egin zuenean, ederki esplikatu zuen tolosar langile argi eta asperrezinak nondik nora ibili zen Otañotarren bertsoak eta albistek biltzen:

Bazkari bat egin genduan Zizurkilgo Pantxikaenea ostatuan erriko alkate jaunak, Kamio-txikiko Migel Jose Garmendia adiskideak eta irurok. Eta arren eta arren Otañotarren liburua lenbaillen prestatzeko eskatu zidaten.

Urrena, berriz, Sendoa argitaldariak *Auspoaren sail nagusia* sor-tzeko asmoak artu zituan, bertsolari onenen emaitza biltzeko, baiña liburu aunditan. Otañotarrena zerrenda ortan sartu bearrekoa zala ere be-realaxe esan zan; eta sailleko txarrena izango etzala ere bai.

Alaxe ekin nion, beraz, lanari; baiña uste baiño zeregin luzeagoa eta zaillagoa gertatu zait.

(6) Bertso hauek P.M. Otañoen *Oroimenak* eskuidatzitik hartu zituen A. Zavalak eta Auspoa sailean argitara eman berriro.

(7) *Alkar/ Poesias escogidas de Pedro M. Otaño* (en idiona euskaro) Buenos Aires/Tipografía "La Basconia"/ Victoria 1088/1904. Hitzaurrea erderaz egiña daukalliburu horrek: "Y, quién es Pedro Maria Otaño? Un verdadero y notabilísimo poeta vascongado, cuya inspiración corre pareja con su excesiva modestia..."

Izan ere, leenengo lana, Otañotarren bertsoak prestatzea izan da, ortarako iturri jakin batzuk bai baintuena.

Bata, Pedro Mari Otañoren *Oroimenak* izeneko eskuidatzia esku-ratzea izan da, leen ere esana dedana.

Pedro Mari Otaño Donostian bizi zela (1890-1898), aren izena go-runtz zijoan euskaltzaleen artean, eta bere bertsoekin liburuxka bat argitaratu zan, *Zerbait* izenekoa, *Donostiyan Victoriano Iraola-ren moldiztegian*, 1895eko urtian.

Bere bigarren liburua Argentinan argitaratu zuen Pedro Marik. Aren izenburua: *Alkar – Poesias escogidas de Pedro M. Otaño (en idioma eúskaro) – Buenos Aires – Tipografía “La Baskonia” – Victoria 1058 – 1904*. Liburu au Argentinatik bidali zidan Pedro Mariren alaba Maria Teresak.

Andik urteetara, 1930ean, liburu au berriro argitaratu zan. Izenburu-tik *Alkar* itza errespetatu zioten, baiña gaiñontzeko adierazgarriak beste onela jarri zituzten: *Otaño'tar Pedro M'ren olerki onenak*. Mol-diztegiaren izena, berriz: *Iñaki Deunaren irarkolan – Garibay 28 – Donostia – 1930*. Eta 1904ko *Alkar* liburuan ez dauden bertsoeren batzuk ere erantsi zizkieten.

Zarauzko *Itxaropena* argialetxeak *Pedro Mari Otaño'ren bertsoak* izeneko liburua atera zuen 1959an, *Kulista Sorta*-ren 31-32 zenbakian, I. Unzurrunzagak prestatuta. Onek 1930eko *Alkar* liburua du oiñarri, baiña beste bertsoeren batzuk eransten dizkio, eta Pedro Mariren bizitzaren berri eman ere egiten du.

Liburuak ez ezik, aldizkariren batzuk ere kontuan artu bear ziran, Otañotarren bertsoak prestatzeko lan onetan: *Euskal-Erria*, *Baserritarra*, gerra aurreko *Argia*, *Bertsolariya*, *Zeruko Argia* eta abar.

Iturri oiek bistan ditugula, sail bakoitza aztertu degu, Pedro Mariren eskuidatzietatik asita. Gero, bertso-sail bakoitzaren leenengo argita-raldia zein izan zan ikusi, urrengo argitaraldiak zituzten alaketak berezi eta abar. Baita ere bertso-sail bakoitza ondo ulertzeko, aal ziran argibide guztiak bildu.

Behar zuen dena bildu, eta goitik behera zorrotz begiratu zuen Zavalak *Euspoa sail nagusia* 6-7 idatzi eta prestatzeko, zorrotza eta zuzena baitzen bere lanetan. Eta esan zuenez, Gipuzkoako Aldundian edota Donostiako Udaletxean aurkitzen ez eta Bizkaiko Foru Diputa-zioke liburutegira jo zuen Zizurkilgo bertsolaria Argentinan bizi zen garaiko *La Basconia* aldizkari-bilduma osoaren bila. Eta “Zerrenda ori

aztertzen asi, eta antxe agertu dira Pedro Mariren bertso-lanak barra-barra, batzuk ezagunak eta besteak ezezagunak... Bestalde, Pedro Mariren bizitzako berri asko ere antxe ematen da...”, esaten du.

Bigarren lana, berriz, Euskal Herriko artxiboak begiratzea izan zela dio:

Zizurkilgo eliz-artxiboa aurrena; udalarena, urrengo. Ondoren, Donostiako Artzai Onarena, San Bizente eta Santa Maria eliz-artxiboetakoak gero. Baita Adunakoa ere. Eta azkenik, Donostiako udal-artxiboa. Eta Otañotarrak munduan egindako pausoak eta ibilitako bideak orrela aztertu genituen.

Irugarren lana, aoz-akoak biltzea izan da. Zizurkilgo Errekalden bertan jaioetako Jesus Iztueta Otaño, gaur Billabonan bizi dana; Madrilen bizi dan Manuela Otaño Lopez-Alen; Donostiako Juana Garmendia Otaño, Billabonako Marina, Zizurkilgo Serapio Mendizabal eta Teodoro Mujika, eta abar.

Pedro Mari Argentinatik bigarren aldian etorri eta Donostian bizi izan zan urteetan (1890-1898) bere bertsoak an eta emen azaltzen asita-koan, Donostiako egunkariak aren aipamenak egin zituzten eta oiek ere begiratu bear izan ditugu...⁸

Aldi berean, *Argentinako bertsoak (1898-1910)*, *Artzai-Mutilla (Opera – 1900)*⁹, *Lora (Opera, 1907)*¹⁰, eta zizurkildarraren eskuidatziak argitara eman zituen Zavalak, argazkitan jasota.

Mutikotan eta jesuitetan ikasle zen garaiko oporraldiak Adunan pasatzen ohituta zegoen tolosarrak itzal eta miresmen berezia zion Errekaldeko semeari. Batetik, haren euskera biziki maite zuen; eta bestetik, haren bertso-gintza erruz istimatzen. Hura aipatzen zuen bakoitzean ahoa betetzen zitzaion Antoniori gero ere.

(8) *Auspoa sail nagusia 6, 1993: Pedro Mari Otaño eta bere ingurua (I) – Antonio Zavala -Bizitzaren egile eta bertsoen biltzaile. Hitzaurrea. 5 Auspoaren sail nagusia 7, 1993 – Auspoa – Sendoa: Pedro M. Otaño eta bere ingurua (II) – Antonio Zavala - Bizitzaren egile eta bertsoen biltzaile.*

(9) *Opera Bascongada en 3 actos. Letra de Pedro M. Otaño. Música, Félix Ortiz y San Pelayo – Buenos Aires, Avda. de Mayo 781*

(10) *Lora ipui-kanta iru ekintzatan – Letra de Pedro M. Otaño – Música de Félix Ortiz y San Pelayo*

*Alabaina, Auspoa sail nagusia 6-7 sailerako egin zuen bilketa-lan harrigarria nahiko iruditzen ez, eta Pedro Mari Otañoren Bertso guztiak*¹¹ berriro argitara eman nahi izan zituen Auspoa txikia sailean.

Amets galduak

Xehetasun eta oharrez aberats egindako bilketa eta argitalpenez gainera, Zizurkilgo semearen heriotzako mendeurrenerako mila asmo eta amets zerabilen buruan Antonio Zavalak. Behin eta berriz ere esan eta idatzi izan dugu, 2008ko abenduaren 16an Xabierko gazteluan egin genuen azkenengo bilera hartan argi eta garbi esan zigula hark:

“Manuel Uztapideren jaiotzako mendeurrena datorkigu laster, 2009ko maiatzean, eta aren *Lengo egunak gogoan* liburuak berrargitaratu, eta bat-bateko bertsoen bilduma eder bat argitara eman barko genuke.

Orrez gaiñera, badakizu, Pedro Mari Otaño aundia il zaneko mendeurrena etorriko zaigu 2010eko maiatzean. Zergatik ez berrargitaratu *Auspoa sail nagusiko* liburu biak, leengoak agortuta daude-eta?”.

2009ko urtarrilean berriro elkartu eta horretaz serio hitz egiteko-tan agurtu ginen, oraindik ere astia bagenuela-ta... Baina gure asmo eta usteak erdia ustel orain ere. Uztapideren *Lengo egunak gogoan*¹² berrargitaratu genuen haren jaiotzako ehunurteurrenerako, eta bat-bateko bere bertsoen *Antologia*¹³ eder bat egin ere bai. Baina Pedro Mari Otañorena hortxe gelditu zaigu ez atzera eta ez aurrera, aldi baterako bederen.

Hala ere

... bakoitzak nahi duena ikusi eta irakurtzen du gurean, ordea. Edo beste modu batean esan, nahi ez duenak ez du berea besterik ikusten dontsuzko gure herri honetan. Baina ez zitzaigun asko gusta-

(11) Otaño, Pedro Mari: *Bertso guziak – Auspoa 218 - 1994*

(12) *Lengo egunak gogoan*. Uztapide-Zavala. Auspoa 314

(13) *Uztapide bat batean*. *Antologia eta CD^a* – Nikolas Aldai – Pello Esnal.

tu Oria aldeko herri-aldizkari batean argitara eman zena, Otañoren bertso-lana oraindik bildu eta argitara emateke dagoela esaten baitzuen kazetariak. Hemen aipatzen ditugun Auspoa sallekook begiratu eta irakurtzera gonbidatu nahi genuke ohar hau irakur dezakeen edonor.

Izan ere, Interneten Wikipedia Enziklopedia askea deitua irakurtzen duenak pentsa dezake Pedro Mari Otañoren Bertsoak (Itxaropena-Zarautz 1959) bakarrik argitara eman izan dela orain arte. Bitartean, Auspoa salleko apaletan hortxe dira P.M. Otañoren bertso guziak hamaikatxo argitalpen, egunkari eta aldizkarietan han eta hemen argitara eman diren bertso eta iritzi ezberdinak ondo asko jasota. Amari (fácil Zortziko. Letra de P.M. Otaño y música de Félix O. y San Pelayo), Nere Kabiya (Otaño-Ortiz y San Pelayo), Eder beti (Otaño-F. Ortiz y San Pelayo), Zazpiak bat, Larriya, Laurak Bat, Ameriketako Panpetan (Al "Coro Euskaro de la Sociedad Laurak bat) eta beste hainbat bertso paper eta eskuidatzi, bakoitzari dagokion pentagrama eta guzti aurkituko ditu liburuotan batere interesik duenak.

Merezi lukeen adina ez agian, baina Antonio Zavala zenak ilunpetik argitara eman zuen Pedro Mario Otañoren bilduma guztiz txalogarri eta oso betea dela esan dezakegu; eta nekez egingo dela gurean osoagorik, seguruenik.

Otañori omenaldia

Ondo gogoan daukat oraindik 1965eko maiatzeko bigarren aste zela. Pedro Mari Otaño haundiaren gorantzan jaiak eta omenaldi berezia antolatu zituzten aste hartan Zizurkilen.

Udaberriko egun eder hartan hartu nituen oharretan okerrik ez bada, maiatzaren 9 goizeko meza nagusian Juan Mari Lekuona zenak hitz egin zuen, Pedro Mari Otañoren bertsogintza ederki asko aipatu eta goitik behera jorratuz, egoki baino egokiago. Meza ostean, berriz, Pedro Mari Otañoren irudia jarri zuten herriko plazan, bertsolariek Errekaldeko semearen goralmenak eginez, jendea txaloka eta goraka zela. Eta eguerdian lagunarteko bazkari eder batean bildu ginen talde haundi bat. Hantxe, bertsolariekin txandaturaz, bere gitarra hartu eta apal bezain dotore kantatu zuen Lourdes Irlondo urnietar kantari hasi

berriak, besteak beste Nemesio Etxaniz apaiz buruzuri kantazalea begira-begira zuela, txundituta:

Pedro Mari Otaño, gizon trebea;
bertsolaritzan, berriz, paregabea...

Urrietako Arizmendi andereak Otañoen gorantz an idatzitako bertsoak zirela esan zuen Lourdesek. Eta "Zerutik jeitsitako aingeruren bat al da hau?", esan zuen Basarrik bazkalondoko bere hitzaldian.

Orain, bere heriotzako ehunurteurrena dela-ta, Zizurkilen berriro omentzekotan direla irakurri dugu atsegina betez, eta haren gorantz ospakizun bereziak izango direla herrian 2010eko maiatz honetan. Pedro Mariren garaiko bizimodu-giroaz-eta liburua egitekotan direla gainera. Bejondaiela! Txalo beroa gure aldetik zizurkildarrei.

Eta egiten dutena eguten dutela, hitzeman nahi genuke hantxe izango gerala Errekaldeko seme argia goralduta eta geure modura omentzeko.

Otañozale porrokatuta zen Iñaki Eizmendi *Basarriren* bertsoak¹⁴ datozkit orain gogora, bete betean:

O, Zizurkilgo izar argia, gaur nator zure gorantz,
zauden tokitik neri entzuten ote zauden esperantz.
Zure mingaiña bezin yayorik garai artan emen etzan;
etxe ta kanpo, zure ametsa jakiñekoa izaten zan...
Lorerik mardulena zu ziñan bertsolarien baratzen.

Badakit ainbat urte itsasoz aruztik egin ziñula,
zure ezurak Amerikako "Panpa" zabalak ditula.
Zure gogoa etzan emendik iñora aldatu sekula...
Zure bertsoen usai gozoa bai indartsu ta mardula!
Jaio ziñan lur bedeinkatuta bai gogoz maite zendula!

O, Pedro Mari, zure bertsoak urrezko letretan daude,
ta irakurtzen ari geranak ezti miazketan gaude.
Biotz osoa agertzen dezu zuk, etzenduen ezer gorde
atseden gabe lan egiteko gure izkuntzaren alde.
Ai, Europa ta Amerikan gaur Otaño asko baleude.

(14) *Basarriren bertso sorta. Itxaropena, Zarautz 1950*

Zutiñik daude baserri txuri, soro, zelai, baso, mendik...
Errekatxo ta ibaiak berdin, aldakuntza gabetandik.
O, Pedro Mari, au zorigaitza, gauz bat atzendu da lendik!
Beldur naiz baiña ez al da, noski, ezkutatuko gugandik.
Zuk ain kutuna zendun izkuntzak arnasa badu oraindik.

Beti-betiko atsedenean zu goxoki egon zaite.
Zure aginduk gogoan daude, ta badago zeiñek bete.
Asmo bizi ta zaletasuna gaur ainbat gaztek daukate,
zuk botatako sustrai sendoak kimu bikaña dakarte.
Zure bidetik jarraiko degu Jaungoikoak nai dun arte.

Arantza, Lourdes eta Joxemari Iriondo
Zizurkilen, 1965eko maiatzaren 9an.